

ΤΙ ΑΠΕΓΙΝΑΝ ΟΙ ΙΣΛΑΜΙΣΤΕΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ;

Ήταν στα μέσα της προπροηγούμενης δεκαετίας. Οι αυτόνομοι ήμασταν οργανωμένοι σε ομάδες. Οι ομάδες αυτές βρίσκονταν όλες μαζί στην «ομοσπονδία αυτόνομων ομάδα – federaction» κι είχαν φάει σφάλωμα με την «ισλαμική τρομοκρατία». Στην πραγματικότητα, οι αυτόνομοι ακούγαμε «ισλαμική τρομοκρατία» και καταλαβαίναμε όξυνση της κρατικής βίας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό των συνόρων. Καθώς μάλιστα τείναμε να εντάσσουμε τις πολύνεκρες, φρικιαστικές επιθέσεις που σημειώνονταν στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών μητροπόλεων στην εκστρατεία των «δυτικών» κρατών που σκόπευε να πλημμυρίσει με Τρόμο τις καρδιές και τα μυαλά των υπηκόων τους, αποφασίσαμε να καταθέσουμε αυτήν την επιχειρηματολογία και γραπτώς. Το αποτέλεσμα που προέκυψε ήταν δυο 16σέλιδες μπροσούρες, οι οποίες διανεμήθηκαν μαζί στους δρόμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Στη μία απ' αυτές περιλαμβάνονταν και η εξής παράγραφος:¹

Η πρόκληση μαζικών φόβων απ' τους κυρίαρχους σε βάρος των ίδιων των πληθυσμών που διαφεντεύουν, όποτε επιχειρήθηκε, δεν είχε σκοπό να υπογραφεί μια ώρα γρηγορότερα κάποια «συνθήκη ειρήνης». Εδώ ο φόβος είναι στρατηγικό ζήτημα. Είναι ιδιαίτερη «κατηγορία» φόβου. Είναι ο φόβος εκείνος που ανακαλεί και καλλιεργεί στην κοινωνία των υπηκόων ανακλαστικά (έντρομη) αγέλης και οδηγεί άρα στην αυτόματη συσπείρωσή της γύρω από την ισχύ και τους εκπροσώπους της. Αυτή είναι, σε χοντρικές γραμμές, η πρόκληση έντασης μέσα στις κοινωνίες σαν στρατηγική, η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ: η πρόκληση φόβου που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί (πιο σωστά: να ξορκιστεί) παρά μόνο μέσω της διαρκούς ταύτισης με το κράτος.

Πράγματι. Η «ισλαμική τρομοκρατία» υπήρξε το όχημα που επέλεξαν όλα τα δυτικά κράτη μαζί, προκειμένου: α) να εντείνουν τον αναμεταξύ τους πόλεμο με έπαθλο την πλανητική κυριαρχία και β) να στρατιωτικοποιήσουν το εσωτερικό τους, πειθαρχώντας εν τω μεταξύ τις εργατικές τους τάξεις. Κυνηγώντας «ισλαμιστές τρομοκράτες» στο εξωτερικό τους τα κράτη ενεπλάκησαν στη νέα φάση του παγκόσμιου πολέμου με κέντρο του το Αφγανιστάν, το Ιράκ και τη Συρία. Κυνηγώντας «ισλαμιστές τρομοκράτες» στο εσωτερικό τους τα κράτη πρότειναν μια νέα εμπόλεμη εννόηση της «ελευθερίας», των «δικαιωμάτων», της «γνώμης». Ειδικά γι' αυτά τα τελευταία θα θέλαμε να μιλήσουμε λίγο πιο εκτενώς. Κρίνουμε ότι η διαχείριση του ζητήματος «ισλαμική τρομοκρατία» στο εσωτερικό των δυτικών κρατών την περίοδο 2001-2015 έχει ευθεία σχέση με τη διαχείριση του «ιού» στο εσωτερικό των ίδιων κρατών την περίοδο 2020-2022. Η πρόκληση Τρόμου από τα ίδια τα κράτη προς τους υπηκόους τους έστρωσε το δρόμο για μια σειρά από τεχνοπολιτικές καινοτομίες, τα πρώτα βήματα των οποίων είχαν ήδη γίνει με καύσιμο την ισλαμική τρομοκρατία.

LOCKDOWN: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ

Λέγεται ότι ο τοπικός αστυνομικός διευθυντής της περιφέρειας της Μασσαλίας ήθελε να χρησιμοποιήσει την επίσκεψη / εισβολή του στο εργατικό μασσαλιώτικο γκέτο που ακούει στο όνομα «Λα Καστεγιάν» για να διαφημίσει την κρατική εκστρατεία «πάταξης της εγκληματικότητας» που για άλλη μια φορά είχε εξαγγείλει το γαλλικό κράτος. Και λέγεται επίσης ότι καθώς η αυτοκινητοπομπή του διέσχισε το μπανλιέ, ένα πρωινό του Φλεβάρη του 2015, μια «συμμορία με καλάσνικοφ» άρχισε να πυροβολεί τον απρόσκλητο επισκέπτη. Νεκροί και τραυματίες δεν υπήρξαν, δράστες δεν βρέθηκαν, ούτε περαιτέρω στοιχεία ανακοινώθηκαν. Αλλά η «επίθεση» δεν έμεινε δίχως συνέχεια.

Δεν είχαν περάσει λίγες ώρες αφότου ο αστυνομικός διοικητής είχε δεχτεί «επίθεση με σφαίρες» και το γκέτο του Λα Καστεγιάν με τις χαρακτηριστικές γιγάντιες εργατικές πολυκατοικίες τέθηκε υπό πολιορκία για πολλές ώρες. Ένα ελικόπτερο της γαλλικής αστυνομίας επιτηρούσε από αέρος τη μαζική αστυνομική επιδρομή που πραγματοποιούσαν στο προάστιο πολλές εκατοντάδες γάλλοι μπάτσοι.² Οι μπάτσοι επέδραμαν με τη συνηθισμένη τους βιαιότητα στα

Οι μπάτσοι κλείνουν μια απ' τις εισόδους του προαστίου. Ακολουθεί lockdown. Μασσαλία 2015.

διαμερίσματα των μουσουλμάνων κατοίκων του γκέτο, όπου δεν αρκέστηκαν στην ανεύρεση ναρκωτικών κι όπλων, αλλά προχώρησαν και στη λήψη DNA με το ζόρι σε όποιον τους φαινόταν ύποπτος.³

Φυσικά, δεν ήταν η πρώτη φορά που τα γαλλικά γκέτο δέχονταν επίσκεψη από τους ένστολους εκπροσώπους του κράτους. Ήταν όμως η πρώτη φορά που ολόκληρος ο πληθυσμός μιας συνοικίας διατάχτηκε να μείνει μέσα στο σπίτι του μέχρις ότου οι μπάτσοι διατάξουν τη «λήξη του συναγερμού». Για κάμποσες ώρες οι 7.000 κάτοικοι του Λα Καστεγιάν έφαγαν lockdown, για να μάθουν να είναι κάτοικοι του Λα Καστεγιάν. Ο ίδιος μάλιστα ο Γάλλος πρωθυπουργός, σοσιαλιστής αν έχει κάποια σημασία, έκανε ειδική μνεία στο σφράγισμα του μασσαλιώτικου γκέτο. «Μέχρι πριν από λίγο καιρό», δήλωνε όλο νόημα, «δεν ήμασταν σε θέση να σφραγίσουμε τόσο γρήγορα μια ολόκληρη περιοχή». ⁴ Αλλά τώρα είμαστε! Οποία ευτυχία!

Η αστυνομική προσέγγιση του ζητήματος θα ήταν λογικό να κεντράρει στο «να σφραγίσουμε τόσο γρήγορα μια ολόκληρη περιοχή». Πράγματι, στην καμπύρα του πιο υποτιμημένου στρώματος του γαλλικού προλεταριάτου χτίστηκαν νέες αστυνομικές δυνατότητες. Οι μπάτσοι προπονούνταν επί χρόνια. Ανέπτυσαν τις τεχνικές τους. Όμως το ζήτημα δεν ήταν σκέτα τεχνικό. Το πολιτικό διακύβευμα του εγχειρήματος κρύβεται πίσω από τη φράση «μέχρι πριν από λίγο καιρό». Πράγματι, ενώ οι τεχνικές δυνατότητες ήταν έτοιμες, η χρονική εφαρμογή τους ήταν προφανώς ζήτημα πολιτικών συσχετισμών. Στην περίπτωση του Λα Καστεγιάν οι πολιτικοί συσχετισμοί είχαν ωριμάσει. Ένα μήνα πριν «τζίχαντιστές» είχαν επιτεθεί στο σατυρικό περιοδικό *Charlie Hebdo* αφήνοντας πίσω τους πάνω από δέκα νεκρούς και μια κοινωνία να αφρίζει από αντιμουςουλμανικό παραλήρημα. Το lockdown που εφαρμόστηκε στη Μασσαλία «για λίγες ώρες» απέναντι σε 7.000 εργάτες ήταν μια εικόνα που προμήνυε τις εξελίξεις. Οι αστυνομικές προτεραιότητες της εποχής που ξημέρωνε είχαν ήδη στη φαρέτρα τους την εμπειρία του «σφραγίσματος ολόκληρων περιοχών».

Ο ΜΟΝΟΦΩΝΙΚΟΣ ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Οι «βομβιστές τρομοκράτες» που έσπειραν το χάος στο Μαραθώνιο της Βοστώνης το 2013 ήταν κι αυτοί «ισλαμιστές». Όπως μάθαμε από τις αμερικανικές αστυνομικές υπηρεσίες επρόκειτο για δύο αδέρφια 19 και 26 χρόνων τσετσένικης καταγωγής, οι οποίοι έδρασαν με άγνωστα κίνητρα. Και μπορεί μεν τα κίνητρα των «τρομοκρατών» να ήταν «άγνωστα», αυτό που ακολούθησε ήταν βγαλμένο από το μεγάλο βιβλίο αντιμετώπισης της ισλαμικής τρομοκρατίας. Η αστυνομία επέβαλε απαγόρευση κυκλοφορίας και κατ'οίκον εγκλεισμό στο ένα εκατομμύριο πληθυσμό της Βοστώνης. Ο αντιμουςουλμανισμός απογειώθηκε. Οι μπάτσοι παρουσιάστηκαν ως σωτήρες. Ο αλλόκοτος Φόβος κυριάρχησε.

Υπήρχε όμως και κάτι άλλο. Οι κρατικές εντολές δεν εκπορεύτηκαν σκέτα μέσω επίσημων αστυνομικών ανακοινώσεων. Πλέον, όλο το σύστημα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είχε επιστρατευτεί για την ολόπλευρη διάχυση του κρατικού λόγου. Κοιτάξε για παράδειγμα πώς περιγράφεται αυτή η αλλαγή μέσα απ' το παράδειγμα της εφημερίδα *Boston Globe*, της μεγαλύτερης βοστωνέζικης εφημερίδας.⁵

Η *Globe* κάνει περίπου 40 tweet καθημερινώς. Μέσα στις πρώτες ώρες που ακολούθησαν το συμβάν της 15ης Απριλίου έκανε 150 tweet, τα οποία περιελάμβαναν και φωτογραφίες. Ο ρυθμός ανεβάσματος tweet παρέμεινε στα ίδια επίπεδα κατά τη διάρκεια των επόμενων ημερών, καθώς η έρευνα για τις βομβιστικές επιθέσεις είχε πάρει τη μορφή ανθρωποκυνηγητού και καθώς η Βοστώνη βρισκόταν σε lockdown. [...] Η *Globe* χρησιμοποιούσε το twitter ως τρόπο μετάδοσης των νέων [...] πράγμα που αύξησε τις αναφορές σ' αυτά που δημοσιοποιούσε. Όλο και πιο πολλοί άρχισαν να ακολουθούν τη *Globe*. [...] Μια έρευνα ισπανών ακαδημαϊκών τις ημέρες μετά τις βομβιστικές επιθέσεις κατέδειξε πως αυτή η στρατηγική άλλαξε τον τρόπο που ο κό-

Lockdown στο Saint-Denis 2020

Αστυνομικός έλεγχος για την τήρηση του ωραρίου κυκλοφορίας στο γκέτο του Saint-Denis τον Απρίλιο του 2020. Λέγεται ότι την πρώτη ημέρα της απαγόρευσης κυκλοφορίας το 10% των βεβαιωμένων παραβάσεων⁷ που διαπιστώθηκε σε όλη την έκταση του γαλλικού κράτους αφορούσε το Saint-Denis. Γιατί άραγε;

σμος έκανε retweet το περιεχόμενο της *Globe*. Πριν από τις βομβιστικές επιθέσεις, ο μέσος όρος retweet των tweet της *Globe* ήταν 3-5. Μετά τις επιθέσεις εκτινάχτηκε σε 224.

Να τα πούμε με περισσότερα λόγια; Οι πολίτες της Βοστώνης βρέθηκαν υπό ασφυκτικό αστυνομικό κλοιό, καθώς οι «ισλαμιστές τρομοκράτες» είχαν χτυπήσει την πόλη τους. Ο κλοιός αυτός δεν ήταν σκέτα κατασταλτικός. Γιατί μπορεί μεν ο πληθυσμός να διατάχτηκε να παραμείνει κατ' οίκον μέχρι νεωτέρας, όμως το «τι είχε γίνει» ήταν ένα ζήτημα πολιτικής φύσεως. Ποιος μπορούσε να πει ποιος και γιατί είχε βάλει τις βόμβες στη Βοστώνη; Ήταν πράγματι βόμβες; Τι έπρεπε να γίνει κατόπιν;

Στην περίπτωση της Βοστώνης το κράτος οργάνωσε παραγωγικά το φόβο του μυστηριώδους θανάτου που είχε απλωθεί πάνω από την πόλη. Η ροή πήγε ως εξής: Οι μπάτσοι διοχέτευαν «πληροφορίες», «φωτογραφίες», «βίντεο» προς τα μήντια. Τα μήντια χρησιμοποίησαν τις νέες διαδικτυακές «πλατφόρμες» - ξέφυγαν από τη χάρτινη μορφή τους κι έγιναν «κοινωνικά». Εν ολίγοις η ίδια μπάτσοικη πληροφορία ξεπηδούσε από οθόνη σε οθόνη με ρυθμούς δευτερολέπτου. Η ίδια φωτογραφία διανεμήθηκε επί ένα εκατομμύριο, μέχρι που όλοι οι πολίτες της Βοστώνης κι ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού οδηγήθηκαν στην «αλήθεια» δια μέσου της επαναλήψεως. Οι γνώμες για το «τι έγινε» συντονίστηκαν στα κεφάλια των υπηκόων από τις κρατικές υπηρεσίες, οι οποίες σε αντίθεση με τους χρήστες των social media γνώριζαν από πριν ότι υπηρετούν μια στρατηγική. Μετά το πράγμα μπορεί να δουλέψει από μόνο του. Εκατομμύρια πιστών καλωδιωμένων αναπαράγουν οικειοθελώς τον κρατικό λόγο μέσω κοινωνικών δικτύων, νομίζοντας ότι όσα λένε κατεβαίνουν από την κούτρα τους.

Η κρατική μονοφωνία που επιβλήθηκε στο παράδειγμα της Βοστώνης έγινε έκτοτε ο κανόνας. Οι περιπτώσεις «έκτακτης ανάγκης» όλο και πληθύναν. Ο στόχος να αναπαράγουν όλοι τις πιο σκληρές κρατικές κοινοτοπίες την ίδια στιγμή που νομίζουν ότι συμμετέχουν σ' ένα πείραμα πλουραλισμού υπήρξε ένα πολιτικό επίδικο μεγάλης σημασίας. Την περίοδο της «πανδημίας» η καλωδίωση γνώρισε νέα πρωτοφανή όρια. Πλέον το ζήτημα δεν ήταν το κυνήγι του «ισλαμιστή τρομοκράτη», αλλά η προφύλαξη από τον «τρομερό ιό»...

Ο ΑΟΡΑΤΟΣ ΕΧΘΡΟΣ

Κι εν τω μεταξύ, καθώς ο «ισλαμιστής τρομοκράτης» είχε εισχωρήσει για τα καλά στο φαντασιακό των δυτικών υπηκόων, μια νέα αντίληψη περί Φόβου έπαιρνε σάρκα κι οστά. Σε αντίθεση με άλλες μορφές βίας, η βία των «τζιχαντιστών» παρουσιαζόταν ως «πρωτοφανής». Ξεκινώντας την ανάλυσή της από την επίθεση στους δίδυμους πύργους το 2001 και φτάνοντας μέχρι την ανατίναξη των τρένων στη Μαδρίτη λίγα χρόνια αργότερα, η κρατική αφήγηση έκανε λόγο για μια βία έκκεντρη. Ο ισλαμιστής τρομοκράτης μπορούσε να χτυπήσει παντού. Οι πράξεις του ήταν πράξεις δίχως λογικά κίνητρα - τη μια εμφανίζονταν ως πράξεις εκδίκησης και την άλλη ως προσπάθειες να φτιαχτεί ένα «ισλαμικό χαλιφάτο» στο έδαφος της ευρωπαϊκής ηπείρου... Κυρίως όμως, η «ισλαμική τρομοκρατία» πρωτοτυπούσε εξαιτίας των στόχων της: μιας και τα χτυπήματα που αποδίδονταν στους «φανατικούς μουσουλμάνους» ήταν κυριολεκτικά στο σωρό, το νόημα ήταν πως ο καθένας θα μπορούσε να πέσει θύμα αυτής της νέας τρομοκρατίας. Ο Τρόμος κυριαρχούσε και ως συναίσθημα και ως μέθοδος

Τους ξέρετε αυτούς τους περιέργους;

Για όλη την περίοδο που ακολούθησε την επίθεση στον Μαραθώνιο της Βοστώνης, οι βοστωνέζοι μπάτσοι τουίταραν ανελέητα μέσα απ' τον επίσημο λογαριασμό τους «ζητώντας πληροφορίες». Το όργιο ρουφιανιάς που ακολούθησε δεν ήταν προορισμένο να βοηθήσει την αστυνομική «έρευνα» - ήταν κάλεσμα προς τους πολίτες να συστρατευτούν με το κράτος και την αστυνομία.

σκέψης. Την περίοδο εκείνη μπορούσε κανείς να διαβάσει εκατομμύρια προτάσεις σαν την παρακάτω:⁶

Η φρικαλέα τρομοκρατική επίθεση της 11.9 δεν κλόνισε το ηθικό των ΗΠΑ μονάχα, αλλά και όλης της υφλίου... καταβάρθρωσε τις οικονομίες των πέντε ηπείρων... έσπυρε τον τρόπο στα τετραπέρατα της Γης: ο «αόρατος εχθρός» έκανε μεμιάς τον καθένα μας να «βλέπει» εχθρούς παντού, από τους ουρανούς ως το περίπτερο της γειτονιάς του.

Το ζουμί εδώ νομίζουμε ότι είναι σαφές: Αόρατοι εχθροί μας απειλούν. Η απειλή τους είναι παρούσα σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της καθημερινότητάς μας. Η απειλή δε διαχωρίζει μικρούς και μεγάλους, πλούσιους και φτωχούς, άντρες και γυναίκες. Μπροστά σε μια τέτοια απειλή κάθε προσπάθεια λογικής εξήγησης είναι εκ των προτέρων άνευ νοήματος: εδώ δε βγαίνει άκρη με τη λογική, εδώ το μόνο που χρειάζεται είναι να χεστεις πάνω σου.

Καθόλου περίεργο που η ίδια ρητορική του αόρατου εχθρού επιστρατεύτηκε από τους κρατικούς μηχανισμούς, όταν ο «ιός» έσκασε απ' το πουθενά στις αρχές του 2020. «Είμαστε σε πόλεμο μ' έναν αόρατο εχθρό», έλεγε ο πρωθυπουργός της Ελλάδας σ' ένα απ' τα διαγγέλματα που μας σέρβιρε τον Μάρτη του 2020. Η ιδέα δεν ήταν δική του. Παγκοσμίως η αορατότητα του εχθρού χρησιμοποιήθηκε από κάθε κράτος ξεχωριστά για να τονιστεί η καινούρια φύση της απειλής. Πλέον, ο αόρατος εχθρός δεν ήταν καν κάποιο μυστηριώδες και απροσδιόριστο έμβιο ον - ο αόρατος εχθρός είχε μετεξελιχτεί σε μια άυλη αρρώστια.

*

Μπήκαμε στον κόπο να ανασύρουμε ιστορίες από το πρόσφατο παρελθόν της «ισλαμικής τρομοκρατίας». Δεν το κάναμε για να θυμηθούμε τα ξεχασμένα περιστατικά. Το κάνουμε γιατί κατά τη γνώμη μας η «ισλαμική τρομοκρατία» υπήρξε ο προηγούμενος κρίκος στη μεγάλη αλυσίδα της αστυνομικής επίθεσης και της ταξικής πειθαρχησης που έχει ξεκινήσει εδώ και είκοσι χρόνια. Ο τωρινός κρίκος λέγεται «διαχείριση του ιού». Το όνομα του αυριανού κρίκου δεν έχει μεγάλη σημασία. Οι αστυνομικές πρακτικές που κινητοποιούνται σήμερα για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης είναι ίδιες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν απέναντι στους «τζιχαντιστές» λίγα χρόνια νωρίτερα. Κι αυτό όχι γιατί οι μπάτσοι δεν έχουν φαντασία - αλλά γιατί είναι η έκτακτη ανάγκη / καπιταλιστική κρίση που επιβάλλει ίδιες αστυνομικές στρατηγικές.

1. *Η Διεθνής του Τρόμου*, Δεκέμβρης 2005, Federaction - ομοσπονδία αυτόνομων ομάδων.
2. Όλα αυτά περιγράφονται στην ιστοσελίδα της *Le Figaro* στο "Le directeur de la police de Marseille visé par des tirs de kalachnikov", 09/02/2015.
3. Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται στο Γιώργος Τσιάρας, «Χτίζουν νέο αστυνομικό κράτος», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 15/02/2015.
4. Ό.π.
5. Όλα τα στοιχεία αναφέρονται στο "The Boston Bombing: How journalists used Twitter to tell the story". Το άρθρο κυκλοφορεί ελεύθερα στο διαδίκτυο.
6. Μάριος Πλωρίτης, «Η νέα υπερδύναμη», *το Βήμα*, 30/09/2001.
7. «Coronavirus en Seine-Saint-Denis : un nombre record d'amendes, police et justice durcissent le ton», *Le Parisien*, 19/03/2020.